

Utbildningsplan för utbildning av speciallärare med specialisering mot utvecklingsstörning. Ingår i Lärarlyftet II.

Genomförda och godkända studier enligt denna plan leder fram till Speciallärarexamen (Postgraduate Diploma in Special Needs Training) Avancerad nivå

Programkod: L1YSL

Dnr: LiU-2012-01043

Fastställd: 2012-05-29

Gäller från och med: Hötterminen 2012.

1. Statsmakternas beslut och riktlinjer

1.1 Examensrätt

Enligt Högskolelagen (SFS 1992:1434) 1 kap 11 § ankommer det på regeringen att föreskriva vilka examina som får avläggas vid högskolorna. I Högskoleförordningen (SFS 2011:186) anges examensordning för speciallärarexamen som ska gälla från och med 2011. Linköpings universitet fick i regleringsbrev för 2008 (då enligt SFS 2008:132) uppdrag av regeringen att utbilda och examinera speciallärare från och med hösten 2008.

Uppdragsutbildning för fortbildning av lärare, förskollärare och viss annan personal (SFS 2007:223) ger lärosäten som har examensrätt för en utbildning möjlighet att även fortbilda inom området och utifrån SFS 2012:108 är det möjligt att läsa fullständig utbildning till en speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning. Regeringen har gett i uppdrag åt Skolverket (U2012/1181/S) att skapa möjligheter för lärare och förskollärare att inom lärarlyftet II (U2011/5531/S) kunna läsa speciallärarprogrammet med specialisering mot utvecklingsstörning och utifrån detta har förfrågan ställts till de lärosäten som har examensrätt för speciallärarprogrammet med inriktning mot utvecklingsstörning.

1.2 Utbildningens nivåplacering, omfattning och förkunskapskrav

I enlighet med Högskoleförordningen, SFS 2011:186, framgår att speciallärarexamen uppnås efter att den studerande fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng på avancerad nivå. Vidare ställs krav på avlagd lärar eller förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen samt anställning inom grundsärskola, gymnasiesärskola eller särskild utbildning för vuxna.

I examensbeviset anges för vilken verksamhet utbildningen är avsedd och verksamhetsområdet grundar sig på den studerandes tidigare avlagda lärarexamen.

1.3 Utbildningens mål

Kunskap och förståelse

Utbildningen till speciallärare på avancerad nivå innebär att den studerande, efter tidigare avlagd lärarexamen, har fördjupat och vidareutvecklat sin kunskap och förståelse vad gäller specialpedagogisk forskning och teoribildning samt kan bearbeta och integrera teoribaserad och erfarenhetsbaserad kunskap. Den studerande har vidare utvecklat fördjupad kunskap för att kunna hantera och visa handlingsberedskap inför komplexa utbildnings- och undervisningssituationer med särskilt fokus på språk- och begreppsutveckling och lärande. Likaså ska specialläraren visa fördjupade kunskaper om bedömning och betygssättning. För denna specialisering inom speciallärarexamen ska den studerande visa fördjupad kunskap om

- barn och elever med utvecklingsstörning och deras allsidiga kunskapsutveckling

Färdighet och förmåga

Den studerande har utvecklat *förmåga* att identifiera och analysera situationer i pedagogisk verksamhet för att både förebygga och förhindra att svårigheter i undervisnings- och lärandemiljöer uppstår. Den studerande kan aktivt medverka i det dagliga pedagogiska arbetet och stödja såväl enskilda elever som personal. Den studerande kan genomföra och kommunicera kartläggnings- och utredningsarbete med syfte att bedöma och anpassa arbetssätt och metoder vid läs-, skriv eller matematikundervisning samt har förmåga att initiera, ansvara för och medverka i åtgärdande arbete, utformning och genomförande av åtgärdsprogram, för att möta behov hos alla barn och elever. Den studerande har vidare utvecklat förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och kan ge råd i pedagogiska frågor samt med hjälp av uppföljning och utvärdering leda utveckling av den pedagogiska verksamheten för alla elever. För denna specialisering inom speciallärarexamen har specialläraren ett ansvar att individanpassa lärandemiljöer och undervisning för att stödja undervisning i olika ämnen för elever med inlärningssvårigheter.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den studerande har efter avslutad utbildning utvecklat en god självkännetdom och kan i samarbete möta elever, föräldrar och personal med ett *förhållningssätt* som uttrycker empati, förståelse och respekt. Den studerande kan kritiskt granska, göra bedömningar, föreslå förändringar och lösningar samt fatta beslut som grundar sig på såväl akademisk kunskap och erfarenhetsbaserad sådan som etiska avvägningar.

2. Utbildningens kurser och programmets uppläggning

2.1 Ingående kurser

Block 1: Specialpedagogik-kunskapsområde och forskningsfält, 15 hp
Specialpedagogisk verksamhet, 15 hp

Block 2: Utvecklingsstörning – möjligheter och hinder för lärandet del 1, 15 hp
Utvecklingsstörning – möjligheter och hinder för lärandet del 2, 15 hp

Block 3: Vetenskapsteori och forskningsmetod, 15 hp
Examensarbete, 15 hp

2.2 Programmetts uppläggning

Specialpedagogik är ett mångvetenskapligt kunskapsområde med inslag från bland annat pedagogik, psykologi, sociologi, kommunikationsvetenskap och handikappvetenskap. Speciallärares breda och djupa kunskapsbas är en förutsättning för att skapa möjligheter för lärande för alla elever utifrån förutsättningar och behov. En viktig utgångspunkt för speciallärautbildningen vid Linköpings universitet är den erfarenhetsbaserade kunskapen som de studerande bär med sig in i utbildningen och denna erfarenhet utvecklas vidare under studierna i programmet genom så kallade verksamhetsförlagda utbildningsavsnitt. Utbildningen ska vara det "pedagogiska mittfält" där teoretisk kunskap och erfarenhetsbaserad sådan reflekteras och är förutsättning för utveckling av analysförmåga, förståelse och ny kunskap i ett specialpedagogiskt perspektiv och för att utveckla den kompetens som specialläraren ska besitta – undanröja hinder för lärande, utveckla lärmiljöer, handleda elever och kollegor och följa upp, bedöma och utvärdera pedagogisk verksamhet, Studierna i Specialläraprogrammet delas in i tre block om vardera 30 högskolepoäng.

Block 1

Programmetts första block fokuserar specialpedagogik som ämne och som forskningsområde. Specialpedagogisk historia och centrala begrepp (t ex avvikelse, normalitet, differentiering, segregering, integrering och inkludering) analyseras och problematiseras för att bli möjliga att förstå och hantera i en undervisnings- och utbildningskontext. Kunskap om grupper och grupprocesser, kommunikation och samtal samt kunskap om handledning, ledarskap och utvärdering utvecklas likaväl som kunskap om etiska förhållningssätt och juridiska ramar i skolverksamheten.

Block 2

Det andra blocket innebär fördjupade studier inom utvecklingsstörning. Specialläraren med inriktning mot utvecklingsstörning kommer att möta elever som i sitt lärande är i behov av särskilt stöd. För att hjälpa dessa elever behöver specialläraren kunskaper om inlärningssvårigheternas orsaker och dess konsekvenser samt kunskaper om hur man kan mäta och bedöma elevernas kunskapsutveckling. Vidare behöver specialläraren kunskap om olika arbetssätt och arbetsformer som kan stödja elevernas lärande inom särskolans olika ämnen och ämnesområden. Specialläraren ska utveckla en medvetenhet om ett etiskt förhållningssätt i mötet med eleverna och deras vårdnadshavare.

Block 3

Under det tredje blocket fokuseras teorier om vetenskaplig metod och förhållningssätt samt tillämpning av dessa kunskaper i det självständiga arbetet som avslutar programmet.

Den vetenskapliga utvecklingen och debatten inom det specialpedagogiska kunskapsfältet följs och ger möjlighet till förtrogenhet med vetenskaplig problemformulering och vetenskapligt framställningssätt. Kunskaper om olika metoder för undersökning, utvärdering och analys samt ett kritiskt förhållningssätt är viktiga avsnitt i studierna.

3. Tillgodoräknanden

Sökande kan vid inträde till specialpedagogprogrammet ansöka om tillgodoräknande av tidigare studier i specialpedagogik på avancerad nivå.

4. Examination och betyg

Programmets kurs- och examinationsuppgifter är en del av den studerandes läroprocess och alla examinationer är lärtillfällen. Reflektion och skrivande är en grund för att utveckla såväl teoribaserad som erfarenhetsbaserad kunskap. Samtal och skrivande är redskap för att synliggöra kunskapen men också ett led i den personliga och professionella utvecklingen. Texter kommer att granskas och bedömas i seminariegrupper, med hjälp av critical friends och av examinationsansvariga lärare.

Betyg sätts på kurs. Som betyg används något av uttrycken Godkänd och Underkänd. På kursen Examensarbete, 15 högskolepoäng, används också uttrycket Väl godkänd.

5. Övrigt

Utbildningsplanen är målmässig densamma som för speciallärarprogrammet men innehåller här endast specialiseringen utvecklingstörning.